

BOŠNJAČKA ARHITEKTURA

Bošnjačke gradske kuće, u ranijem periodu, uglavnom su pravljene na dva boja (sprata). Donji boj je bio od kamena ili od čerpiča, to jest od nepečene cigle, a gornji od brvana ili od čatme. Pokrivane su šindrom (šindrom), koja je rađena od jelovih, borovih i smrčevih daščica. Svaka kuća je imala po jednu sobu za musafire (goste) – musafirsku sobu ili odaju. Ove sobe su posebno opremane i držane uredne i čiste, da bi izgledale lijepo, jer je u njima domaćin primao musafire. Bile su namirisane i zastrte novim ćilimima. Pokraj zida ispod prozora, tj. u vrh sobe je postavljan minder prekriven od vune tkanim sedžadama i jambulijama, a uz zid na minderu su postavljeni također tkani jastuci. Prozori su sa spoljašnje strane imali tzv. kapake, odnosno kanate, koji su noću bili zatvoreni a danju otvoreni, što je sličilo današnjim roletnama.

Bošnjačke seoske kuće su mahom pravljene od kamena i drvene gradje, to jest od brvana. Prizemni dio kuće, odnosno “donji sprat” je često pravljene od kamena, ali i od drvenih brvana. Oko seoskih kuća nije bilo ogradjenih avlija već su one obično bile okružene prostoranom okutnjicom, baščom, njivom, livadom. Inače svaka muslimanska kuća, kako gradska tako i seoska je imala hamam za kupanje, a u blizini je obično bila česma ili bunar sa vodom za piće.

O PROJEKTU

ciljevi projekta su:

- Definisanje kulturnog nasljeđa Bošnjaka
- Informisanje ciljne grupe
- Edukacija o zaštiti kulturnog nasljeđa
- Edukacija o nacionalnoj i etničkoj posebnosti
- Očuvanje kulturnog nasljeđa
- Očuvanje nacionalne i etničke posebnosti

EDUKACIJA JE KLJUČ OPSTANKA

Fond za zaštitu i ostvarivanje
manjinskih prava

Projekat je finansijski podržao

Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore

Ovaj flajer odražava isključivo stavove autora i Fond se ne može smatrati odgovornim za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.

BOŠNJAČKA NOŠNJA

Bošnjačka muška nošnja sastoji se od: fesa, pojasa, košulje, jeleka i čakšira. Pri tijelu je košulja od bijelog pamučnog materijala prugasto dezeniranog. Čakšire su šivene od tanke čohe ili finijeg sukna braon, teget ili crne boje, sa širim turom. Ukrašene su floralnim ornamentima na bokovima rađenim crnim ili braon koncem, od džepova do koljena i na krajevima nogavica. Oko struka je kožni pojas, odnosno silav, sa pregradama za duvan, novac ili oružje, koji se prekriva trombolosom, tj. pojansom. Na glavi je tamno crveni fes sa ukrasnom kičankom od crnog konca.

Bošnjačka ženska nošnja sastoji se od tepeluka, marame, bluze, ferman jeleka i dimija. Pri tijelu se nosi košulja dužine do kukova, šivena od svilenog materijala bijele boje, dugih širokih rukava, ukrašena zlatovezom oko otvora na prednjoj strani i rukavima. Dimije su izrađene od skupocjenih materijala. Oko struka je svileni tkani pojas trombolos ili kolan od srebra, kujundžijske izrade. Na nogama se preko bijelih pamučnih čarapa nose papuče, natikače ili crne kožne cipele. Na glavi je vezena svilena marama ili dezenirana marama, tj. šamija.

KULTURA BOŠNJAKA

Kultura Bošnjaka predstavlja čitav niz osobnosti i posebnosti, razvijanih tokom historije ovog naroda, kojima se Bošnjaci razlikuju i prepoznaju među ostalim narodima. Prije svega osobenost leži u činjenicama da su Bošnjaci autohtoni evropski narod koji pri tome u velikoj mjeri njeguju islamsku tradiciju što je specifično, u pozitivnom smislu, u šarolikoj ali ipak prilično jednoobraznoj kulturološkoj sceni Evrope.

Tokom historije, Bošnjaci su stoljećima prije dolaska islama na prostore koje su naseljavali, njegovali svoju posebnost. Historija Bošnjaka može se podijeliti u tri velika razdoblja: (1) doba feudalne bosanske države; (2) doba osmanske vladavine; (3) moderno doba, koje nastupa sa austrougarskom okupacijom 1878. i traje sve do danas. Svaki od ova tri velika razdoblja ima svoje brojne međufaze, sa manje ili više izraženim različitim odlikama i karakteristikama u odnosu na opće sklonosti datih epoha bošnjačke povijesti. Počeci te povijesti sežu do vremena kasnog rimskog carstva i južnoslavenskog ranog feudalizma i u kontinuitetu traju sve do naših dana.

BOSANSKI (BOŠNJAČKI) JEZIK

Bošnjaci govore bosanskim jezikom. Oni su izvorni govornici nekoliko dijalekata štokavskoga narječja, uglavnom: novoštokavskoga ikavskog (tzv. bosanko-dalmatinski) i šćakavsko ijekavskoga (tzv. istočno-bosanski dijalekt), kojim govore Bošnjaci i Hrvati, novoštokavskoga ijekavskoga (tzv. istočnohercegovačko-krajiški), kojeg dijele sa Srbima, Crnogorcima i Hrvatima, te nenovoštokavskog ijekavskog (tzv. zetsko-južnosandžački dijalekt) kojime govore Bošnjaci, Crnogorci i Srbi.

Postanak i historijski razvitak standardnoga jezika neke zajednice, u ovom slučaju nacionalne zajednice Bošnjaka, uvelike ovise o samodefiniciji te zajednice, ili o profilu i vidu narodnosne kristalizacije. U slučaju bošnjačke nacije nekoliko činitelja je odigralo važnu ulogu: jezični temelj te zajednice je zapadnoštokavski idiom kakav se profilirao tokom 3 vijeka uoči Osmanskoga osvojenja. Uticaj islamsko-orijentalne kulture, te leksičkih osobina turskog jezika, snažno su obilježili bosanski jezik. Na različite načine u različitim vremenima relativna zakašnjelost nacionalne emancipacije Bošnjaka u odnosu na srpsku i hrvatsku imala je za posljedicu da se bosanski jezik, kao standardni jezik, ili propisani jezički sistem, sporo odvajao od "srpsko-hrvatske" jezične matrice.

Bosanski jezik više vijekova imao je svoje pismo bazirano na grčkom pismu zvano Bosančica i postojala je i posebna bosanska vrsta arapskog pisma koja se zvala arabika. Na njom je i stvorena poznata alhamijado književnost.